

Mine GÖZÜBÜYÜK TAMER

Yükseköğretimin Küreselleşen Aktörleri: Uluslararası Öğrenciler

Ankara: Ankara Okulu Yayınları, 2017, 398 sayfa, ISBN: 9944162579

■ Fatih ÖZKAN*

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından itibaren teknoloji, iletişim ve ulaşımın hızla geliştiği, ülkelerin gelir artışlarının son yıllarda katlanarak büyüdüğü, toplumsal refahın eskiye nazaran yükseldiği, özellikle iletişim ve ulaşım sektörlerindeki önemli gelişmelerle dünyanın küçük bir şehir halini aldığı günümüzde, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da değişimler gözlemlenmiştir. Bu yoğun etkileşim ve hızlı değişimin bir sonucu olarak ortaya çıkan ortak pazar anlayışı, yükseköğretim alanını da etkilemiş ve küresel bir akademik rekabet ortamı doğurmuştur. Yurt dışında öğrenim görme koşullarının kolaylaştığı günümüzde, uluslararası eğitim imkânlarından yararlanmak isteyen öğrenci sayısındaki artışı değerlendiren yükseköğretim kurumları, çağın gerisinde kalmamak, öğretimde kaliteyi geliştirmek, kurumlarını uluslararası alanda daha tercih edilebilir bir düzeye getirmek ve uluslararası öğrenci piyasasından daha büyük pay alabilmek için yoğun bir rekabete girmişlerdir. Bu kıyasıya rekabet, ülkeler arası kurumsal anlaşmalarla çift diploma, uluslararası büyüme projeleri, yurt dışında şube kampüsleri gibi meyveler vermiştir. Geçmişte yükseköğretim sistemine bağlı üniversiteler, sadece bilgiyi üreten, kültürel değerleri sonraki nesle aktaran kurumlar olarak görülürken, günümüzde ülkesinin ekonomik gelişimine öncülük eden, sunduğu üründe modern bilişim ve iletişim teknolojilerine dayalı ileri eğitim teknolojilerini kullanan bir yapıya dönüşmüştür. Küreselleşmenin yükseköğretimi türlü şekillerde etkilemesinin bir sonucu olarak, yükseköğretimde yabancı uyruklu öğrenci hareketliliğinin yoğunluğu gittikçe artmış ve yabancı uyruklu öğrenci sayısı bazı ülkelerdeki yükseköğretim kurumlarında toplam öğrencilerin yarısına yaklaşmıştır.

Günümüzde belirgin şekilde artış gösteren uluslararası öğrenci yoğunluğu, hem kalite açısından hem de sosyal, kültürel, ekonomik ve politik boyutları

* Arş. Gör., Dicle Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri Bölümü, Din Eğitimi Anabilim Dalı.
E-Posta: fatih.ozkan@dicle.edu.tr – ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-5774-7664>

açısından dünya yükseköğretim alanında her geçen gün daha da önemli hale gelmektedir. Uluslararası öğrenciler kaynak ve hedef ülkeler açısından hem ekonomik hem de sosyal, kültürel, bilimsel ve ticari alanlarda önemli faydalar sağlamak ve stratejik bir konum arz etmektedir. Dolayısıyla bu düşüncelerle önemli olduğu kanaatinde olduğumuz ve ilgililerine duyurmak istediğimiz bilimsel bir araştırma ürünü olan Mine GÖZÜBÜYÜK TAMER'in *Yükseköğretimin Küreselleşen Aktörleri: Uluslararası Öğrenciler* başlıklı kitabının tanıtımını yapacağız.

Çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde (KTÜ) Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından gelen burslu öğrencilerin genel profilini betimleme, başvuru sürecinden itibaren edindikleri deneyimleri ve karşılaştıkları sorunları tespit etme amacını taşımaktadır. Bu çalışmayla, öncelikle uluslararası öğrenci dolaşımının çerçevesi çizilmeye çalışılmış, ardından KTÜ özelinde Türkiye'deki uluslararası öğrenci dolaşımının özellikleri, genel hatlarıyla ortaya konarak uluslararası öğrenci olgusunun anlaşılmasına katkı sunmaya çalışılmıştır.

Yükseköğrenim bursuyla Türk Cumhuriyetleri ve Akraba Topluluklarından gelmiş olup 2012-2013 öğretim yılında KTÜ'de aktif olarak öğrenim görmekte olan 44 ülkeden toplam 185 uluslararası öğrencinin olduğu bilgisine ulaşılmış, istatistiksel olarak 121 öğrenci evreni temsil etmeye yeterli görüldüğünden, anket tekniğiyle 121 öğrenciden elde edilen veriler nicel araştırma kapsamında değerlendirilmiştir. Ayrıca öğrencilerin geldikleri ülkeler coğrafi bölgelere göre gruplandırılmış ve her ülke grubunda ikişer kişi olmak üzere 8 ülke grubundan 16 öğrenciyle nitel araştırma tekniklerinden görüşme tekniği yoluyla odak grup görüşmesi yapılmıştır. Nicel araştırma verileri, yaklaşık olarak aynı konu başlıkları altında yapılan nitel araştırma ile desteklenmiştir.

Araştırma, sadece "Türk Cumhuriyetleri ile Türk ve Akraba Topluluklarından Gelen Öğrencilere Verilen Yükseköğrenim Bursları" kapsamında 2012-2013 öğretim yılında KTÜ'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerle sınırlıdır. Türkiye burslu olmayıp ülkemizde yükseköğrenim gören diğer uluslararası öğrenciler, araştırmanın kapsamı dışındadır. Ayrıca araştırma, nicel ve nitel araştırma kapsamına dâhil edilen konu başlıkları çerçevesinde ele alınmıştır.

Çalışmanın giriş bölümünde, araştırmanın metodolojisine yer verilmiş, dünyada ve Türkiye'deki uluslararası öğrencilerle ilgili araştırmalar hakkında kısaca bilgi verilmiş, ardından burs, uluslararası öğrenci, yabancı öğrenci, uluslararası öğrenci hareketliliği gibi sık kullanılan temel kavramlara açıklık getirilmiştir.

İkinci bölümde, uluslararası öğrenci hareketliliğine dair istatistiksel verilerden hareketle dünyada ve Türkiye'deki mevcut durumun çerçevesi çizilmiş, öğrenci-

leri yurt dışında yükseköğrenim görmeye sevk eden ve uluslararası öğrencilerin ülke ve üniversite seçimini etkileyen faktörlere yer verilmiş, bu hareketliliğin sonuçları kısaca değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, gelişmiş ülkelerden ABD, İngiltere, Avustralya; orta düzeyde güçlü ülkelerden Almanya, Fransa; gelişmekte olan ülkelerden Japonya, Kanada, Yeni Zelanda; uluslararası öğrenci piyasasında yeni boy gösteren Malezya, Singapur, Çin ülkelerinden uluslararası öğrenci hareketliliğini artırıcı politika ve uygulamalara yer verilmiş, Türkiye'nin uluslararası öğrenci hareketliliği sürecinin safhaları genel olarak değerlendirilmiştir.

Dördüncü bölümde, araştırmacının KTÜ'de yapmış olduğu araştırmadan elde edilen verilere yer verilmiştir. Öncelikle öğrencilere dair demografik veriler, öğrencilere göre yükseköğrenim için Türkiye'nin tercih edilme nedenleri, Türkiye'de yükseköğrenim görmenin avantajları, uluslararası öğrencilerin üniversitenin sunduğu hizmetlere, sosyal yaşama ve beklentilerine dair izlenimleri, mezuniyet sonrası Türkiye'de kalmak isteyip istemedikleri ve nedenleri başlıkları altında sunulmuştur. Ayrıca başvuru, kabul sonrası ve eğitim süreci boyunca yaşadıkları sorunlarla ilgili ayrıntılı bulgulara yer verilmiştir. Sonrasında araştırmacının diğer safhası olan nitel araştırmayla ilgili bulgular incelenmiş, 16 kişiyle yapılan odak grup görüşmesinden elde edilen bulgular, öğrencilerin genel özellikleri, yükseköğrenim için Türkiye'yi tercih etme nedenleri, Türkiye'de yükseköğrenim görmenin avantajları, karşılaştıkları problemler ve Türkiye izlenimleri başlıkları altında ele alınmıştır.

Çalışma, sınırlılıklarına rağmen, yükseköğretimin uluslararasılaşması boyutuna dikkat çekerek bu konuda farkındalık oluşturmaya çalışması ve KTÜ'de öğrenim gören uluslararası öğrencilerin akademik, sosyal ve kültürel deneyimlerini betimlemesi bakımından önemlidir. Ayrıca uluslararası öğrencilerin anlaşılmasına fırsat tanınması, yükseköğretimdeki uluslararası öğrenci pazarına dikkat çekmesi, politika üretenlere ve araştırmacılara uluslararası öğrencilerin genel profili hakkında veri sağlaması açısından önemlidir. Uluslararası öğrenci çekim merkezi konumundaki diğer bazı ülkelerin uluslararası öğrencilere yönelik politika ve stratejileri hakkında örnek teşkil edecek veriler sunması ve Türkiye'deki süreç hakkında değerlendirmelerde bulunması açısından incelemeye değerdir. Sadece akademisyenler, araştırmacılar ve düşünce kuruluşları için değil uluslararası öğrencilik sürecinin işleyişini merak edenler için de önemli bir veri kaynağıdır. Uluslararası öğrencilerle ilgili Türkiye genelinde yapılacak başka araştırmalara zemin hazırlaması ve konuyu daha kapsamlı ve derinlemesine inceleme imkânı sunan çalışmaların habercisi olmasını ümit ederiz.